

Shrnutí hlavních poznatků

- Mladá generace na Vysočině slábne, zejména to platí pro věkovou skupinu 15 až 29 let z důvodu poklesu porodnosti v devadesátých letech. Důsledkem je nižší podíl mladých na celkové populaci kraje i rostoucí index stáří.
- Vysočina v uplynulém desetiletí stárla rychleji než celá Česká republika, do značné míry vlivem migrace. V rámci kraje má nejstarší obyvatelstvo okres Pelhřimov a velikostní skupina nejmenších obcí.
- Též na Vysočině se postupně zvyšuje průměrný věk matek, v souvislosti s tím ubývá dětí narozených ženám mladším třiceti let.
- Zvyšuje se naděje dožití při narození, která na Vysočině patří u mužů i žen v rámci České republiky k nejvyšším.
- Projevuje se trend odkládání sňatků do vyššího věku, v důsledku toho v Kraji Vysočina výrazně klesl počet mladých nevěst a zvláště mladých ženichů. Na druhé straně se tento trend odráží v poklesu počtu rozvodů, v nichž je některou ze zúčastněných stran mladý muž nebo mladá žena.
- V posledních letech Vysočina neustále ztrácí obyvatelstvo stěhováním. Záporné migrační saldo je zvláště citelné a bolestné u mladé generace.
- Podle projekce obyvatel bude na Vysočině populace ubývat i v příštích desetiletích. Současně bude pokračovat i proces stárnutí obyvatelstva.
- Podle výsledků posledního sčítání lidu se mladá generace Vysočiny vyznačuje relativně vyšší religiozitou, poměrně vysokým podílem rodáků a relativně nižším podílem svobodných osob.
- Mladých cizinců do devětadvaceti let v minulých letech v kraji celkově ubývalo, v jejich rámci však přibývalo dětí do čtrnácti let a vyrovnával se podíl mezi muži a ženami, což naznačuje na častější usazování kompletních rodin. Nejvíce cizinců na Vysočině žije na Jihlavsku.
- Vzdělanostní úroveň mladé generace se zvyšuje, v roce 2011 měla na Vysočině více než pětina osob mladších třiceti let vysokoškolské vzdělání a přes dvě pětiny středoškolské vzdělání s maturitou, vyšší odborné nebo nástavbové vzdělání.
- V počtu dětí, žáků a studentů na školách se odráží populační vývoj předchozích let. Proto v uplynulém desetiletí v kraji přibývalo dětí v mateřských školách a v posledních letech začal zvolna růst i počet žáků základních škol. Naproti tomu na střední školství naplno dolehl pokles porodnosti z devadesátých let.
- Střední školy na Vysočině přišly o čtvrtinu studentů, mírnější byl jen pokles počtu studentů na gymnáziích. V posledních letech se úbytek studentů projevil i na vyšších odborných školách a též u studentů vysokých škol. Současně začal klesat počet absolventů vysokých škol, mezi nimiž na Vysočině převládali absolventi bakalářského studia.
- Zaměstnanost mladé generace na Vysočině klesala. Mezi zaměstnanými převládali mladí muži. Míra ekonomické aktivity se snižovala. Rozhodující část ekonomicky neaktivní složky mladé generace tvoří žáci, studenti a učni.
- Mezi zaměstnanými osobami mladšími třiceti let převládají na Vysočině zaměstnanci, podíl pracujících na vlastní účet a zaměstnavatelů je malý. Mladí muži v kraji nejčastěji pracují v průmyslu, dopravě a stavebnictví, ženy v obchodu, školství a zdravotnictví.
- Příslušníci mladé generace Vysočiny relativně častěji vyjíždějí za prací mimo obec bydliště.
- Mzdy i platy mladých na Vysočině zaostávají za celkovou úrovní odměn a tento rozdíl se prohlubuje. Rozdíly ve výši mezd a platů přetrvávají i mezi oběma pohlavími.
- Nezaměstnanost absolventů škol na Vysočině poklesla, relativně vysoká a mírně rostoucí je nezaměstnanost absolventů vysokých škol. Ve srovnání s celkovou úrovní nezaměstnanosti v kraji je však nezaměstnanost mladých o něco vyšší, zvláště u věkové skupiny 20 až 24 let. Z regionálního hlediska je i u mladých nejvyšší nezaměstnanost na Třebíčsku.

- Výrazně se na Vysočině snížil počet vyplácených dávek státní podpory i výdaje na tyto dávky. Rostl počet dětí v náhradní rodinné péči.
- Domácnosti v čele s osobou mladší třiceti let nebyly na Vysočině příliš četné. Nejčastěji šlo o domácnosti jednotlivců, převážně mužů.
- Domácnosti mladých – na rozdíl od domácností celkem - na Vysočině žily nejčastěji v bytech v bytových domech.
- Nemalá část dětí a mládeže se věnuje různým organizovaným volnočasovým aktivitám. I na Vysočině tak v minulých letech rostl počet žáků základních uměleckých škol a dětí zapsaných do školních družin i školních klubů. Ještě masovější je ale zapojení mladé generace do sportovních aktivit.
- Prakticky celá mladá generace na Vysočině využívá internet a z velké většiny je též aktivní na sociálních sítích. Rozšířené je u ní také internetové bankovníctví.
- Péči o mladou generaci se věnují též krajské dokumenty. Tak Program rozvoje Kraje Vysočina na období 2015 až 2018 se v souvislosti s mladými dotýká oblastí vzdělávání, prarodinné politiky, volnočasových aktivit, sportu i zdravotnictví.
- Podíl mladých na kriminalitě je omezený. Nezletilí a mladiství pachatelé trestných činů se na Vysočině dopouštěli nejčastěji majetkových a násilných trestných činů.
- Jako účastníci dopravních nehod byly děti na Vysočině nejvíce ohroženy v roli spolujezdců a chodců.
- V důsledku populačního vývoje voličský potenciál mladé generace postupně klesá, přesto byli mladí lidé ve volbách na Vysočině aktivní, zvláště to platí o obecních volbách. Počet kandidátů mladších třiceti let rostl, počet zvolených zastupitelů z řad mladých ale zůstával více méně stabilní. Nejčastěji byli mladí voleni do zastupitelstev malých obcí.

